

φῆς του ταύτης ἔξιστόρισε πολλά πράγματα, κινδυνεύοντα νὰ λησμονήθωσιν ή νὰ παραμορφωθῶσι παρὰ τῶν μεταγενεστέρων, ὡς λέγει ὁ Ιόνος ἐν τῷ προοιμίῳ του.

«Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰς δικαίῳρους περὶ Ψαρῶν γνώμας γίνεται δῆλον πόσον προσεπάθησαν νὰ ἔξευτελίσωσι τὰ Ψαρά οἱ ἱστορικοὶ καὶ μάλιστα ὅσοι δὲν εἰδόν τὰ πράγματα δὲν πταίουσιν, ἐλα-
θον ἐσφαλμένας πληροφορίας καὶ ἂνευ ἔξετάσεως τὰς κατεχώρισαν εἰς τὰς ἴστορίες των. Όλιγοι εἰ-
ναι ἔκεινοι, οἵτινες ἐκ προσωρέσεως ἐξηγούνται τὰ Ψαρά, καὶ οἱ ὅλιγοι οὗτοι ἐν πρὸς στιγμὴν ἵκα-
νοπόλισαν τὰ προσωπικὰ αὐτῶν πάθη. ἐγένοντο
ὅμως ἀφορμὴ νὰ φανῇ ἡ ἀλήθεια, ἥτις πάντοτε
εἴναι ὑπὲρ τῶν πατσχόντων κατὰ τῶν μικρῶν καὶ
φύοντερῶν ἀνθρώπων.»

Πρὸς εὐχαρίστησιν δὲ τῶν ἀναγνωστῶν μαζὶ,
καὶ διὸ καὶ δώσωμεν ιδέαν τινὰ αὐτοῖς τοῦ καλοῦ
τούτου συγγράμματος, καταχωροῦμεν ἐν τῶν πε-
ριεργωτέρων μερῶν αὐτοῦ, τὸ περὶ τῆς μετασκευῆς
πλοίου εἰς πυρπολικὸν καὶ περὶ τῶν ὑλῶν αὐτοῦ,
ἐπιφυλασσόμενοι ἐν ἄλλῳ τινι τεύχει καὶ πραγμα-
τευθῆμεν περὶ τῆς ἀξιομημονεύτου μηδεπατέσσεως
τῶν Ψαρῶν καὶ τῆς καταστροφῆς αὐτῶν.

«Περὶ μετασκευῆς πλοίου εἰς πυρπολικόν.

Κάθε πλοιον διὰ νὰ μετασκευασθῇ εἰς πυρπόλικὸν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὑπόστρωμα (κορδούρον). Ἐὰν δὲ δὲν εἴχεν, ἔκκυμνον τοιοῦτον πρόσκεκτρον, δέσον ἢ τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν χρῆσιν τῆς μετασκευῆς τοῦ πυρπολικοῦ.

Κάθε πλοίου λοιπὸν μετασκευαζόμενου εἰς πυρ-
πολικὸν ἔγνωσις (ἔργον πους) ἐπὶ τοῦ κατα-
στρέψατος, πλησίον τῶν παραπέτων, ἀπεχούσας
τὴν μίαν τῆς ἄλλης τρεῖς ἡ τέσσαρας γαλλικοὺς
πάγκεις ὅσον δὲ τόπον κατεῖχεν ἡ κάμπαρ, δὲν ἦ-
ναι γονιγον διπάς.

Προσέτει ὅπισθεν τοῦ πρωράκου ἵστοῦ, ἀπὸ τῆς
μέσης τοῦ καταστρόματος μέχρι τῆς θύρας τοῦ
ἀμπαρίου ἥνοι· γον δύων ἡ τρεῖς ὁπάς, ὁ ἀριθμὸς δὲ
αὐτῶν ἔξηρτάτο ἐκ τοῦ μήκους τοῦ πλοίου. ὅπι-
σθεν τοῦ μεγίστου ἵστοῦ μέχρι τοῦ ἐργάτου, ἥνοι·
γον καὶ ἐνταῦθα μίαν ἡ δύω ὁπάς, τὸ ἄνοιγμα δὲ
τῶν ὁπῶν τούτων ὅλων κατὰ μῆκος καὶ πλάτος
ἥτο δύω ποδῶν γχλλικῶν.

Τίποκατωθεν τῶν δπῶν τούτων, ἐρ' ἔκάστη γωνίας ἐκάρφωνον ἀνὰ ἐν ξύλον εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας καὶ τὰ συνέδεον μὲ τὰ καμάρια τοῦ καταστρόψιας καὶ μὲ τὸ ίπόστρωμα, ἐν τῷ κενῷ

δὲ διαστήματι τῶν τεσσάρων τούτων ξύλων ἔθετον ὁσπέως ἐτερα ξύλα, ἀπέχοντα διίγον τὸ ἐν τοῦ ἄλλου καὶ καρφωμένα καὶ αὐτὰ εἰς τὰ καμάρια τοῦ καταστρώματος καὶ εἰς τὸ ὑπόστρωμα, ἔσωθεν δὲ τῶν ξύλων τούτων, διεπέρων ὅριζον· οἵως ἐν ξύλον ἐφ' ἐκάστης πλευρᾶς, ἐπ' αὐτοῦ δὲ καὶ ἄλλη, καὶ ἐσχημάτιζον ἐσχάραν· καὶ ἥνωθεν μὲν τῆς ἐσχάρας ταύτης ἔθετον δαδία, κατώθεν δὲ τοὺς ἐχινόποδας· τὸν σχηματισμὸν τῶν ξύλων τούτων τὸν ἔλεγον, μήνες τῆς φωτιᾶς.

Προσέτι ήνοιγον ἐπὶ τῷ καταστρώματος ἑτεραῖς δύο εἰς ἔκαστον μέρος τοῦ πρωταρίου ἴστου, καὶ ὅπεισθεν τοῦ ἴστου τούτου μέχρι τῆς θύρας τοῦ ἀμπελάριου μίσχῳ ἡ δύω κατὰ τὸ μῆκος τοῦ πλοίου, πλαγήν τοῦ πάλιν τοῦ μεσαίου ἴστου ἑτέραν μίσχῳ καὶ ὅπεισθεν πάλιν αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἐργάζοντος μίσχου.

Τρίτης ἐκάστην τῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καταστρώματος δὲ πᾶν ἐπὶ τοῦ ὑποστρώματος ἔθετον πίθους μισούς (βουτσία μισά) καλῶς σερεωμένους διὰ ἥλων εἰς τὸ ὑπόστρωμα. Οἱ μισοὶ οὗτοι πίθοι εἶχον θέσιν κάθετον ὑποκάτωθεν δὲ ἐκάστου τούτων εἰς τὸ φούντι, ἔγοιγον ἀνὰ μίκην ἐπὴν πάχος ἔχουσαν μικροῦ δακτύλου. Οἱ μισόπιθοι οὗτοι ἐλέγοντο μίτρες τῆς πυρείτιδος.

Πρὸς τούτοις, ἀπὸ τὰ θυρίδια (πορτέλα) τῆς κάμαρας τῆς πρύμνης (ἐν δὲ πλοιοῖν δὲν εἶχε τοι-
αῦτα, ἔναισιν ἐπὶ τούτῳ δύω) ἐσύρετο ἀπὸ τὸ ἐν
τούτῳν εἰς ὁχετός (λούκη) ἐπὶ τοῦ ὑποστρῶματος
μέχρι τῆς περιφράξης, ἐκεῖ δὲ διακρίνων ἔμπροσθεν
τοῦ πρωράτου ἴστον, ἐφέρετο πάλιν ὅπισθεν εἰς τὸ
ἄλλο θυρίδιον τῆς πρύμνης. Τοῦ ὁχετοῦ τούτου ἐ-
κάστη πλευρὴ εἶχεν ὄψις δύω δακτύλων καὶ πά-
χος ἐνὸς, τὸ δὲ μεταξὺ τῶν πλευρῶν κενὸν διά-
στημα ἥτο δακτύλων δύω καὶ ἡμίσεως. Οἱ ὁχετός
οὔτοις ἥτο καρφωμένος ἐπὶ τοῦ ὑποστρῶματος.
Ἐκ τοῦ ὁχετοῦ τούτου ἐσύρετο εἰς ὅμοιος κατὰ τὸ
πάχος καὶ τὸ ὄψις πρὸς ἐκάστην μίνα φωτιᾶς.
Εἰς τὰς ἀκρας δὲ τῶν μικρῶν τούτων ὁχετῶν ἐ-
σγυμνάζειν τοίγανα.

Ἐπομένως ἐκ τοῦ μεγάλου διχετοῦ ἐσύρετο ἔτε-
ρος ὅμοιος κατὰ τὸ ὑψός καὶ τὸ πάχος εἰς ἐκά-
στην μίναν τῆς πυρίτιδος, ἔχων ἔκαστος τὴν ἀ-
κρανήν του εἰς τὴν δύτην τοῦ φουντίου τοῦ μισοπί-
θου. Οἱ διχετοὶ ὅλοι ἐγίνοντο ἀπὸ σανίδας ἐπὶ τού-
τῳ ἐσχισμένας, ὅλα δὲ τὰ τεμάχια τῶν σανίδων
ἐσχιζόντο ὅμοια κατὰ τὸ ὑψός καὶ τὸ πάχος.

Ἴ κατασκευὴ αὕτη ἐγένετο εἰς πλοῖα μεγάλα,
ἔαν δὲ πλοῖα μικροτέρους μεγέθους οἷον σακολεῦαι,

Καὶ ἐν μὲν τῷ προσωπίῳ τοῦ συγγράμματός του προσπαθεῖ δὲ Κ. Νικόδημος νόμον τὸν ἀναπτευάσῃ τὰ ἐπφαλμένα τῆς ἴστορίας τοῦ Κ. Τρικούπη καὶ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Κ. Σπηλιάδου μέρη, οὓς αὐτὸς τοὺς ἀγώνας τῶν συμπατριωτῶν του, εἰς οὓς δὲ Κ. Νικόδημος ἢ παρεργάθη, ἢ ἀμέσως τότε ἔμαθεν. Τὰ πρὸς ἀναπτευὴν φερόμενα διμολογοῦμεν θετικά μᾶς ἔπειταν, ώς θὰ πείσωσι καὶ πάντας αὐτῶν ἑξετάζοντα τὰ πράγματα καὶ ἀπὸ πνεύματος ἀμερόληπτον κατεχόμενον. Οὐδεὶς βεβαίως πιστεύομεν θετικά προσπαθήση ποτὲ ἐκ προθέσεως νὰ σμικρύνῃ νὰ μεγάλα κατορθώματα ἢ νόμοις ἀφιερέσῃ τὴν δόξαν ἐκ τῶν ἀνδραγάθησάντων ἐν αὐτοῖς· ἀλλ' ἡ ἐσφαλμένη ἀντίληψίς αὐτῶν ἡ αἱ μεροληπτικαὶ πληροφορίαι δύνατὸν νὰ τὸν παρασύρωσιν· Ιδούν οἱ σκόπελοι εἰς τοὺς δύοις δὲ ἴστορικος ἀνάγκη νὰ μὴ προσκρύψῃ, καὶ εἰς τοῦτο τὰ μέχρι τούδε ἐκδοθέντα καὶ τὰ πιθανῶς ἐκδοθησόμενα διπομνήματα θὰ τὸν βοηθήσωσιν.

Τοῦ συγγράμματος τούτου προτάσσει δὲ συγγραφεὺς ἀξιολόγους πληροφορίας περὶ τῆς ἴστορίας καὶ τῶν παραδόσεων τῆς νήσου Ψαρῶν περὶ κατοικισμοῦ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν πρώτων κατοίκων, ἐξ ὧν κατάγεται ἡ διπάργυρους γενεὰ εἴτε πραγματεύεται περὶ τῆς περώτης τῶν Ψαριανῶν ἐπαναστάσεως τῆς κατὰ τὸ 1770, περὶ τῆς τοπικῆς τῆς νήσου διοικήσεως καὶ περὶ τῶν θύρων, θέματων, ἐμπορίου, βιομηχανίας, ναυπηγίας, ἐκπατένσεως καὶ δημοσίων ἔργων· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει περιγράφει τὴν δευτέραν τῶν Ψαριανῶν ἐπανάστασιν, τὰ καταδρομικὰ πλοῖα καὶ κλείσις τὸν πρῶτον τόμον μὲ τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν καὶ τῶν μετ' αὐτήν συμβάντων.

Ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ περιγράφεται ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ συνδρομὴ, ἥν ἔδωκαν οἱ Ψαριανοί εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀθηνῶν, τὰ καταδρομικὰ πλοῖα μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, τὰ ήθη καὶ ἔθιμα τῶν Ψαριανῶν μετὰ τὴν καταστροφὴν των, ἡ οἰκονομικὴ διαχείρισις, ἡ ἀρχεῖς τοῦ Κυθερώντος καὶ ἡ διάρκεια τῶν διοικήσεων· ἐν δέ τοι καὶ χωριστῷ μέρει, ἀπομνημονεύματα ἐκστρατειῶν καὶ ταυτικῶν τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου ἐπιγραφούμενῳ, περιγράφει δὲ Κ. Νικόδημος τὰς ἐκστρατείας καὶ ναυμαχίας εἰς ᾧ ἔλαβε μέρος. Αὗται δὲ εἰσὶν ἡ ἐκστρατεία τῆς Ἐρέτσου, ἡ ἐκστρατεία τῆς Σάμου, ἡ ἐκστρατεία τῆς Χίου, ἡ ἐκπλευσις τῶν Ψαριανῶν πλοίων διὰ τὴν Δράγην καὶ Σπέτσας, ἡ εἰς

Ψαρὰ ἐκστρατεία, ἡ εἰς Σάμον, ἡ εἰς Μέσολόγγιον, ἡ δευτέρα εἰς Σάμον καὶ ἡ πολιορκία τῆς Ναυπάκτου τοῦ Κ. Αντιδρόου καὶ Μεσολογγίου καὶ ἡ παράδοσις αὐτῶν Κλείσι δὲ τὸ μέρος τοῦτο καὶ τὸ διλον συγγραμματικὸν διὸ ἐνδέσιμον καὶ περιπολικῶν περιέργων τούτων πλοίων, τῶν τοσούτῳ συντελεσάντων εἰς τὴν δόξαν τῶν ἡρωϊκῶν ναυμάχων μαζί, εἶναι πολλοὺς λόγους ἔξιας καὶ πάνυ περιεργούς. Ήτο δὲ αὐτῶν μανθάνειν δὲ ἀναγνώστης τὴν μετασκευὴν πλοίου εἰς πυρπολικὸν, τὰς ἐκ τῆς πείρας ἐπενεγχθείσας βελτιώσεις ἐπὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, τὴν ὄλην, τὴν σύνθετιν τῶν πληρωμάτων καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν αὐτῶν τὴν κατασκευὴν τοῦ διθωμανικοῦ πυρπολικοῦ καὶ τὰς κινήσεις αὐτοῦ εἰς τὰς μεταξὺ διθωμανικοῦ καὶ ἑλληνικοῦ δύο λαβῶν Κόρχην καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν τοῦ. Ἐν τέλει δὲ φέρει καὶ ἀναγκαῖς σημειώσεις ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐρρόντισε νὰ κοσμήσῃ διφλόκαλλος συγγραφεὺς διὸ θεοὶ εἰκόνων πρὸς κατάληψιν τῶν διαφόρων μερῶν αὐτοῦ.

Τοιάστην ὄλην περιέχει τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ὑπόμνημα. Ο. Κ. Νικόδημος ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα του, καὶ ἐν γένει ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν ἐνδόξον καὶ ἡρωϊκὴν ἐπάνεστασιν θρησκευτικὸν ἔρωτά του, κατέγινεν ἀνενδότως ἀματ τῶν πραγμάτων ἀποκατασθέντων, εἰς τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ καὶ μετὰ πολλῶν ἐτῶν κόπους ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν δημοσιότητα. Ανὴρ τοσούτον λαβὼν μέρος εἰς τὰς ναυμαχίας καὶ τοὺς κοινοὺς κινδύνους, δὲν ἦδυντο βεβαίως νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα παραμορφούμενα, καὶ τὴν δόξαν ἀφαιρουμένην ἡ συμπλοκήν την ἀπὸ τῶν ἀληθῶς διαπερψάντων. Η βαρυθυμία του αὐτῆς ἔφερε τὸν γενναῖον τοῦτον καρπὸν, καὶ ἡ νέα γενεά, εὑρε τροφὴν, δύνασιν θυμάση ἐκ νέου τὰ ναυτικὰ κατορθώματα, τὰ τοσούτῳ συντελέσαντα εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος.

Τὸ κοινὸν πολλὰς ὁφείλει χριταῖς εἰς τὸν ἀξιότιμον ὑπονομάρχον τοῦ ἐλληνικοῦ ναυτικοῦ Κ. Κ. Νικόδημον διὰ τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ὑπόμνημά του, προπάντων δὲ διότι δὲν ἥθελησε μετὰ τοσούτους ἀγῶνας καὶ θυσίας νὰ ἀπολαύσῃ καὶ αὐτὸς, ώς οἱ λοιποί, βίον ησυχον καὶ ἀναπαυτικὸν, ἀλλ' ἐπεδόθη ἐκ νέου εἰς τὸν διανοητικὸν τοῦτον ἀγῶνα, δύνασιν θυμάση ἐκιστορήση δσα εἰδένειν ἡ ἡκουσιε παρ' ἀξιοπίστων. Προπάντων δὲ οἱ Ψαριανοί ὁφείλουσιν εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν, διότι διὰ τῆς συγγρα-

Πιρούσιν, διαύτος ἐκεῖνος διαχίστας ἐπὶ τοῦ σεύποδος παρὰ τὸν θρόνον τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπληγώθη θυντήμως, ἀφοῦ ἔπεσον περὶ αὐτὸν τεσσαράκοντα ἐκ τῶν διπαδῶν του. Ἐπίστης Γουλιέλμος διάδελφος τοῦ Τανκρέδου, νέος εὐειδῆς καὶ ἀνδρεῖος, ἔπεσε διάτρητος ὑπὸ τῶν βελῶν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ αὐτὸς δὲ διαδέσθη, θρυσθεῖστης τότε τῆς λόγχης του, θάξηπτε νεκρὸς ἐκαὶ μὴ ἐπήρχετο διὰ σῶσας αὐτὸν Βεζιμούνδος.

Ἐνῷ διέκειντο εἰς τοικύτην κατάστασιν τὰ τῆς μάχης, καὶ οἱ ἐξηγητὴμένοι ὑπὸ καμάτου σταυροφόροι ἔμελλον μετ' οὐ πολὺ νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰς ἀδιαλείπτως ἀνκυνεομενας δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, αἴφνης μυριάδες φωναὶ ἀνήγειλαν τὴν ἄστριξιν τοῦ Γοδεφρεῖδου, ὅστις ἐφαίνετο ἡδη ἐργόμενος μετὰ τοῦ ἑτέρου σώματος τῶν σταυροφόρων. Ὁ στρατηγὸς οὗτος εἶχεν εἰδοποιηθῆναι παρὰ τοῦ Βεζιμούνδου, ὅστις ἥματα ἀρξαμένης τῆς μάχης ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἵππεα ἵνα τῷ ἀναγγείλῃ τὴν προσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ. Ὁτε διὰ Γοδεφρεῖδος, διὰ κόμης Βερμανδοῦ καὶ διὰ κόμης Φλάνδρας ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ των ἐφάνησαν ἐπὶ τῶν δρέων, ὁ ἥλιος εἶχε δικανύσει τὸ ἥματος τῆς ἡδοῦ του, καὶ αἱ ἀκτίνες του ἀντανεκλόντο ὑπὸ τῶν ἀσπίδων, τῶν κορύθων καὶ τῶν γυμνῶν ἔφθων· αἱ σημειάτικα των ἐκυραίνοντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, διὰ κρότος τῶν τυμπάνων καὶ ὁ ἥλιος τῶν σκληπίγγων ἤκονέτο μακρόθεν, τεσσαράκοντα δὲ γιλιάδες πολεμιστῶν ἐνόπλων ἐβάδιζον ἐν μεγίστῃ τάξει. Ἡ θέα τοῦ στρατοῦ τούτου ἐνέψυχε τοὺς σταυροφόρους τοῦ Βεζιμούνδου καὶ ἔξειψε τὸν τρόμον ἐν μέσῳ τῶν ἀπίστων. Πρὸ πέντε ἡδη δρῶν οἱ πολεμισταὶ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Ταράντου ἐφερον ἄπον τὸ βάρος τῆς ἀνίσου ταύτης μάχης.

Οἱ Γοδεφρεῖδος, Οὐγγρος, διὰ Βεζιμούνδου καὶ Εὐστάθιος, ἀδελφοὶ τοῦ δουκὸς τῆς Αορέσινης, φέροντες τὰς τεσσαράκοντα γιλιάδες ἐπιλέκτους ἵππεας των, ἔξιστημοσιν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αυκλούμένου στρατοπέδου. Τοσαύτη δὴ τὸ δρυμὸν τοῦ δουκὸς τῆς Αορέσινης ὥστε οἱ μουσουλμανικοὶ λόγοι θάξημέσαν κεραυνὸν ἐνσκήπτοντα ἐν τῷ μέσῳ των τὰ πτώματα ἔπιπτον σωρηδὸν ὑπὸ τὴν σπάθην τῶν Γάλλων, ἣ κοιλὰς δὲ καὶ τὰ πέριξ ὅρη ἀντήκουν τοὺς θρήνους τῶν θυντούντων καὶ τοὺς παίχαντας τῶν Λατίνων. Ἐνῷ δὲ διὰ στρατὸς τοῦ Γοδεφρεῖδου, συνηγομένος μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βεζιμούνδου, ἔξειπτε τὸν θάνατον καὶ τὴν σύγχυσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν Μουσουλμάνων, οὗτοι κατελήθησαν ὑπὸ νέου τρόμου,

ὅτε εἶδον τὰς δέκα γιλιάδας ὅπλιτῶν τῆς οὐραγίας καταβαίνουσας, ἀπὸ τοῦ δροῦς, ὑπὸ τὴν δὸηγίαν τοῦ Ράιμούνδου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἀδεμάρου. Οἱ Σουλτάνοι εἶχεν ἀποσυρθῆ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰ ὑψώματα, ἐλπίσας ὅτι οἱ σταυροφόροι δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ τὸν καταδιώξωσιν ἀλλ’ αἱ ἐλπίδες του ἐμπατιώθησαν! Οἱ Γοδεφρεῖδος, διὰ Τανκρέδης, διὰ Βεζιμούνδος καὶ ἄλλοι τινὲς περιζωσαν τὰς θέσεις ἐκείνας, καὶ τότε τὸ αἷμα τῶν ἀπίστων ἔρχεταις καὶ ὑπὸ τῶν δειράδων τῶν λόφων ἐκείνων, ἀπανταχοῦ δὲ τὰ πτώματα ἐκάλυπτον τὸ ἔδφορος.

Η μάχη διήρκεσε μέχρι τῆς νυκτὸς, αἱ δὲ τελευταῖαι σκηναὶ τοῦ δράματος τούτου ὑπῆρχαν φονικώταται. Ομοῦ μὲ τὸ στρατόπεδον τοῦ ἐχθροῦ, οἱ σταυροφόροι ἐκυρίευσαν πλείστας ζωτιροφίας, μεγαλοπρεπεῖς σκηνάς, πλήθος ζώων καὶ ιδίως καμήλους, οὓς πρώτην φορὰν ἡδη ἐβλεπον θαυμάζοντες οἱ εὐρωπαῖοι.

(ἔπειται συνέχεια)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ὕπόμνημα τῆς νήσου Ψαρῶν συνταχθὲν ὑπὸ Κωνσταντίου Νικοδήμου, ὑπογενάγρου, τόμοι δύο, Αθηνῆσι, Τυπογραφεῖον Δ. Α. Μαυρομάτη, 1862.

Πρὸ τοιοῦ ἀπεστάλη εἰς τὸ γραφεῖον μας τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἀξιόλογον τοῦτο σύγχρονο μα, ὑπὸ τοῦ παντὸς ἐπαίνου ἀνωτέρου Κυρίου Κ. Νικοδήμου συνταχθὲν, καὶ πραγματεύμενον ἰδίᾳ μὲν περὶ τῶν ἀγώνων τῆς ἡρωϊκῆς αὐτοῦ πατρίδος, γενικῶς δημος ἐξεταζόμενον ἀποτελοῦν μέρος, καὶ μέγχα μάλιστα, τῆς καθολοῦ, ἴστορίας τῆς ἐνδέξου νησῶν ἐπαναστάσεως. Τίς δὲν συνεκινήθη ἀναγινώσκων ἢ ἀκούων διηγουμένην τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, τὰς ἀριστείας τῶν γενναίων αὐτῶν κατοίκων καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἐνδοξὸν τῆς Ἑλλάδος πάλην πρὸς ἀπολευθέρωσίν της ἀγῶνάς των! Τὴν ἴστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης, ἀλλ’ ἴστορίαν ἀκριβῆ καὶ ἀμερόληπτον, δὲν ἀναμένομεν τόσῳ ταχέως· ἡ ἀναθολὴ τῆς συγγραφῆς τῆς ἴσως ὀφελήσει τοὺς καταγινομένους ἡδη εἰς αὐτὴν, οἵως μὴ περιπέσωσιν εἰς τὰ σφάλματα, εἰς δὲ περιέπεσαν οἱ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῆς γράψαντες, διότι διάφοροι κατέγιναν καὶ κατατάξιαν καὶ κατατάξιαν ταῖς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ μέρος γεγονότων τῆς ἡρωϊκῆς ἐκείνης καὶ ἐνδέξου ἐπαναστάσεως, ἡ συναρμολογὴ τῶν ὅποιων θέλει ἀποτελέσαι τὸ πλεῖστον τῆς ὅλης ἴστορίας.

μαρτήγοι κλπ. μετασκευάζοντο εἰς πυρπολικά, ή κατασκευὴ ἐγίνετο μὲν ἡ αὐτὴ, ἡλαττοῦντο δὲ μόνον αἱ μίνες τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς πυρίτιδος κατὰ λόγον τῆς μικρότητος τοῦ πλοίου. Εἶναι δὲ ἡ μικρότης τοῦ πλοίου δὲν ἐπέτρεψε ν' ἀνοιχθῶν δύῳ εἰς κάθε μέρος τοῦ πρωραῖου ἴστοι μίνες τῆς πυρίτιδος, ἔπειτεν ἀφεύκτως ν' ἀνοιχθῇ μία.

Βελτιώσεις ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πυρπολικοῦ ἐπενεγχθεῖσαι ἐκ τῆς πείρας.

Τὰς δόπις (ξούμπους) τὰς διποίας ἡνοιγον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ως ἐξέρεθη, διὰ τὰς μίνες τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς πυρίτιδος, εἰς τὰ πρῶτα πυρπολικά τὰς ἑτκέπαζον μὲ μαδέρια ὅμοια τοῦ καταστρώματος, τὰ δύοις ἐκαλαφάτιζον διὰ νὰ μὴ διέρχωνται τὰ ὄδατα καὶ βρέχωσι τὰ ἐφόδια. Εἰς τὴν ἐποχὴν δὲ ἐκείνην, δταν δηλαδὴ τὸ πυρπολικὸν ἦτο ἀπέναντι τοῦ ἐγχθροῦ, τὰ σκεπάσματα ταῦτα διὰ ν' ἀνοιχθῶν ἔπειτεν νὰ ἐγγάλωσι τὰ στυπία τοῦ καλαφατίσματος καὶ ἔπειτα νὰ τὰ κινητήσωσι δυνατὰ ὑποκάτωθεν τοῦ καταστρώματος διὰ νὰ ἀνοιχθῶσι. Συνέβαινε δὲ καὶ βλάστησι τὰ ἐφόδια ἐν καιρῷ βροχῆς ἢ κυμάτων, δταν ἥσεν τὰ πυρπολικά ἀπέναντι τῶν ἐχθρικῶν πλοίων. Απομακρινόμενα δὲ τὰ πυρπολικά ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἔπειτεν νὰ θέσωσι πάλιν τὰ σκεπάσματα εἰς τὰ δόπις καὶ νὰ τὰ καλαφατίσωσι

Εὑρισκόμενος εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ Δ. Παπανικολῆ, καὶ δδηγηθεὶς ἐκ τῆς περιστάσεως, τῆς βροχῆς ἔκαμα τὰ σκεπάσματα εἰς τὰς δόπις (ξούμπους) τὰ ἔλεγον δὲ τὰ σκεπάσματα μπονκαπόρτες, καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν τὰ σκεπάσματα ἡνοιγον μὲ εύκολίαν καὶ ἐπροφύλαξτον τὰ ἐφόδια ἀπὸ τὰ ὄδατα τῆς θαλάσσης καὶ τῆς βροχῆς.

Εἰς τὰς ναυμαχίας, ἐπειδὴ δὲν ἤδυναν τοῖς πυρπολισταῖς νὰ προφυλάξωσι τὴν λέμβον ἀπὸ τὰς ἐχθρικὰς σφαίρας εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πυρπολικοῦ, διὰ τὰς πολυειδεῖς ἀτάκτους κινήσεις τῶν πυρπολικῶν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἐπροφύλαξτον αὐτὴν εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πυρπολικοῦ, τὴν διποίαν δὲν ἐκτύπων αἱ ἐχθρικαὶ σφαῖραι. Μέχιλοι πόνοι εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐγίνετο ἀνάγκη νὰ θέσουν τὸ πῦρ εἰς τὸ πυρπολικὸν καὶ νὰ φέρουν τὴν λέμβον εἰς τὸ θυρίδιον διὰ νὰ θέσῃ τὸ πῦρ, ἦτο πολὺς ὁ κίνδυνος. Εἰς τὴν ναυμαχίαν τῶν Τρικέρων ἐδιδάχθην ἐκ τῆς ἀνάγκης καὶ ἔκαμε τὸ θυρίδιον εἰς ἔκάστην πλευρὰν τοῦ πυρπολικοῦ ἐντὸς τῆς κάμψαρας. Μέχι αὐτοῦ τοῦ θυρίδιου ἐφέρετο εἰς ἀχετὸς εἰς τοὺς μεγάλους δχετούς.

Διὰ νὰ ἀνάπτη δὲ ταχύτερον τὸ πυρπολικὸν καὶ νὰ διαδίδεται καὶ εἰς τὰ ἔξω μέρη ταχύτερον τὸ πῦρ, ἤνοιξε εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ πυρπολικοῦ ἔτερα θυρίδια, διὰ νὰ προφυλάξτενται δὲ τὰ ἐφόδια εἰχον καὶ θύρας, τὰς διποίας ἡνοιγον μόνον εἰς τὰς ναυμαχίας.

Πρὸς τούτους ἐπὶ τεμαχίου βουβοῦ ξύλου, μηκούς ἔχοντος πηγῶν δύω, ἤνοιγον διπήν, ἵτες ἡ διάμετρος ἦτο ὡς ἀντλίας μεγάλου πλοίου καὶ τὸ περιεχόννυον μὲ τέσσαρας ἢ πέντε σιδηρᾶς στεφάνας ὀνόμαζον δὲ ταύτας τρούμπες. Αὗται ἐπενοήθησαν ὑπὸ τοῦ Παττετούκου, τὰς ἔχειλα δὲ εἰς χρῆσιν μετὰ τὸν θάνατόν του.

Ηερὶ τῶν οἰλῶν.

Αἱ διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ πυρπολικοῦ ὕλαι: ἡσαν ἡ πυρίτις, πνεῦμα ῥικκῆς (σπίρτο) βαθμῶν 36—42, νεύτι, θεῖον, κάρβουνον κλίμακος, κατράμη, ῥιτίη, διχίον καὶ ἐγινόποδες.

Ἀπὸ τὴν πυρίτιδα, τὸ πνεῦμα τῆς ῥικκῆς, τὸ νεύτι, τὸ θεῖον καὶ τὸ κάρβουνον κατεσκεύαζον σφαίρας, μὲ τὸ κατράμι δὲ, τὸ πνεῦμα τῆς ῥικκῆς καὶ τὸ θεῖον ἥλειφον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πυρπολικοῦ, δηλαδὴ τὸ ὑπόστρωμα, τὰς πλευρὰς καὶ τὸ ὑποκάτωθεν τοῦ καταστρώματος, ἀφοῦ προηγουμένως τὰ ἔρθραζον εἰς λέθητα.»

III ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΓΕΤΟΥ 1864.

« Salve laeta dies, meliorque revertere semper. »

Οὔτε πρό τινος χρόνου γαλλική τις ἐφημερὶς, ή Συνταγματικὴ ἢ δὲν ἀπεκτώμεθα, Ισχυρισθεῖται παραδέξως ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἑλληνες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Λατινικὴν φυλὴν, ἤκουσε τὰς περὶ τῆς τοιαύτης δοξασίας της εἰρωνίας τῆς Ἐγημερίδος τῶν Συντηγήσεων, ἐπελάθετο ν' ἀναρέσῃ, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιγειρήμασιν δι' ὧν ἀκολούθως ἐνόμισεν ἀναγκαῖεν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ιδέαν της, καὶ τὴν ἕορτὴν τῶν Καλανδῶν τοῦ ἰκνουαρίου, ἣν καὶ ἡμεῖς τηροῦμεν θρησκευτικῶς ὡς καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Θωμάσου. Τοῦτο θὰ ἦτο βεβαίως ἴκανόν νὰ πείσῃ τὴν ἀμετάπειστον ἐφημερίδα τῶν Συντηγήσεων, ἵτις μετὰ τοιαύτης ἀλλαζόνος εἰρωνίας ἀνέτρεψε τοὺς Ισχυρισμοὺς τῆς συναδέλ-